

TC.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
İŞLETME FAKÜLTESİ

MUHASEBE

enstitüsü

DERGİSİ

- Prof. Dr. Nasuhi BURSAL** : Çeşitli Mamul Üretiminde İşlem Maliyeti Yöntemi Uygulaması
- Doç. Dr. Feryal Orhon BASIK** : Safha Maliyetinde Fire Sorunu
- Doç. Dr. Cumhuri ÖZAKMAN** : İleri Tarihli ve Teyitli Çek
- Doç. Dr. Oya YILDIRIM** : Yöneticilerin Başarı
- Dr. Ülkü ERGUN** : Değerlemede Sorumluluk Raporlarının Etkinliği
- Yrd. Doç. Dr. Melih ERDOĞAN** : Bilgisayar Kullanılan Muhasebe Sistemlerinde Sağlama Sayısı Kavramı ve Önemi
- Yrd. Doç. Dr. Kürşat AYDOĞAN** : Bankalar Mali Verilerinin Yapısı
- Doç. Dr. Ali Arslan GÜRKAN** : "İstatiksel Bir Deneme"
- Yrd. Doç. Dr. Rauf NIŞEL** : Türk ve İngiliz İmalat Sanayilerinde İş gücü Prodüktivitesi
- Doç. Dr. Feryal Orhon BASIK** : Ücret İlişkisinin Sanayi Grupları İtibariyle Mukayeseli Analizi
- Doç. Dr. Feryal Orhon BASIK** : Uluslararası Muhasebe Standardı (23) "Borçlanma Maliyetlerinin Aktifleştirilmesi"
- Doç. Dr. Feryal Orhon BASIK** : Sermaye Piyasası Kurulu Tebliği

**ULUSLARARASI MUHASEBE
STANDARDI 23**

**BORÇLANMA MALİYELERİNİN
AKTİFLEŞTİRİLMESİ**

Çeviren
Doç.Dr.Feryâl ORHON BASIK
İ.Ü.İşletme Fakültesi

Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi 29 Haziran 1973 de kurulmuştur. Bu komitenin faaliyetleri Ekim 1983'de aşağıdaki ülkelerin muhasebeyle ilgili organlarının temsilcilerinden oluşan bir kurul tarafından yürütülmektedir :

Avustralya
Kanada
Fransa
Almanya
İtalya
Japonya
Meksika
Hollanda
Nijerya
Güney Afrika
İngiltere ve İrlanda
Amerika Birleşik Devletleri

Uygun görülen standart, Uluslararası Muhasebe Standartları komitesi tarafından İngilizce olarak yayınlanan metindir. Standart Mart 1984'de yayınlamak üzere Ekim 1983'de onaylanmıştır.

International Accounting Standards Committee, 41 Kingsway, London WC 2 B 6 YU, England.

GİRİŞ

1. Bu bildiri, belirli bazı varlıkların tarihi edinim maliyetlerinin bir parçası olan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilerek finansal tablolarla gösterilmesiyle ilgilidir. Öz varlığın veya intiyazlı sermayenin fiili ya da zımnı maliyetlerinin aktifleştirilmesi bildiri kapsamının dışındadır.

Tanımlanmalar

2. Bu bildiri de kullanılan borçlanma maliyeti kavramı aşağıdaki belirli anlamı taşımaktadır.

Borçlanma maliyeti bir şirketin borç aldığı fonlarla ilgili olarak katlandığı faiz maliyetidir. Bu kavramın kapsamına borç senetlerinin ihracından doğan iskonto ya da primlerin itfasi, borçlanma faaliyetleriyle ilgili olarak katlanılan diğer ek maliyetlerin itfasi, borçlanılmış fonlar ve faiz maliyetinin düzeltilmesini gerektirecek büyüklükteki kur farkları girer.

Odak

3. Bu bildiri, borçlanma maliyetlerinin mutlaka aktifleştirilmesi gerektiği konusunda ısrar etmez. Ancak,

- a) Amaçları doğrultusunda kullanılmalari ya da satılmaları uzun zaman gerektiren varlıkların edinimi için katlanılan borçların aktifleştirilip, aktifleştirilmeyeceği konusunda her firmanın belli bir politika benimsemesini ister. Bu politikanın zaman içinde tutarlı bir biçimde uygulanması gerekliliğini belirtir.
- b) Borçlanma maliyetlerini aktifleştirme yolunu seçen firmalar, için, aktifleştirmede uygulanması gereken koşulları belirler.
- c) Açıklama koşullarını ortaya koyar.

AÇIKLAMA

4. Borçlanma maliyetlerinin en uygun muhasebeleştirme şeklinin ne olduğu konusundaki görüşler farklıdır. Bazıları borçlanma maliyetini, varlık maliyetinin doğrudan veya dolaylı olarak tanımlanabilen bir parçası olarak düşündürler. Bazıları da alınan borcun nerede kullanıldığına bakmaksızın, bu maliyetin doğrudan doğruya gelirden düşülmesi gerektiği savunurlar. Borçlanma maliyetlerinin çok önemli boyutlara ulaştığı şirketlerde konuyla ilişkin muhasebe uygulamaları, finansal tabloların hazırlanmasında önemli bir konu oluşturur.

5. Çeşitli ülkelerdeki kamu hizmeti kuruluşları ve inşaat sektöründeki pek çok şirket, uzun bir süreden beri borçlanma maliyetlerini aktifleştirmektedir. Bu uygulama diğer sektörlerde de yaygınlaşmaya başlamıştır.

Aktifleştirme Yanlısı ve Karşısı Görüşler

6. Tanımlanan belli koşullar çerçevesinde borçlanma maliyetini varlıkların edinim maliyetinin bir parçası olarak gören ve bu nedenle de aktifleştirilmesi gerektiğini savunanlar, bu görüşlerini desteklemek üzere aşağıdaki fikirleri öne sürerler :

- (a) Borçlanma maliyetine bir varlığın edinilmesiyle ilgili bir karar sonucu katlanılır. Bu bakımdan niteliği itibarıyla aktifleştirilen diğer maliyetlerden farklı değildir. Eğer bir varlığın amaçlanan kullanımı için uygun yere ve koşullara getirilmesi belirli bir zamanın geçmesini gerektiriyorsa, bu zaman zarfında varlıkla ilgili harcamalar sonucu katlanılan borçlanma maliyetleri, bu varlığın edinim maliyetlerinin bir parçasıdır.
- (b) Varlıkların edinimiyle ilgili borçlanma maliyetlerini aktifleştirmemek, bu varlığın edinim gerekçesi olan cari kazançların düşürülmesi demektir.
- (c) Varlıkların ortaya çıkarılması (inşası) süresince çeşitli aşamalarda katlanılan maliyetlerle, varlığın ortaya çıktığı (inşaatın bittiği) anda ona sahip olmak üzere ödenen maliyetin karşılaştırılabilirliği, aktifleştirme sayesinde büyük ölçüde sağlanabilir. Zira tamamlama noktasındaki fiyat borçlanma maliyetlerini de dikkate alır.

Borcun ne için kullanıldığına bakılmaksızın bununla ilgili maliyetlerin daima gelirden düşülmesi gerektiğine inanlar ise bu görüşlerini desteklemek üzere aşağıdaki hususları ileri sürerler.

- (a) Borçlanma maliyetlerine, işletmenin topyekün faaliyetlerini desteklemek için katlanılır. Borçlanma maliyetini belirli bir varlıkla ilişkilendirmeye çalışmak keyfi bir gayrettir.
- (b) Borçlanma maliyetlerini aktifleştirmek, firmanın benimsediği finansman politikasına bağlı olarak, aynı varlık türlerinin farklı defter değerine sahip olmasına neden olur.
- (c) Borçlanma maliyetlerini gelirden düşülen bir gider kalemi olarak işleme sokmak finansal tabloların dönemden döneme karşılaştırılabilir sonuçlar vermesini; dolayısıyla gelecekteki nakit akışlarının daha iyi belirlenmesini sağlar. Faiz maliyetleri satın alınan varlığa bağlı olarak değil, borçlanılan meblağa ve faiz oranına bağlı olarak değişir.

Borçlanma Maliyetlerinin Aktifleştirilme Yöntemleri

8. Borçlanma maliyetlerini aktifleştirme yolunu seçen firmalar, eğer bu tür maliyetleri çok önemli bir düzeye erişmişse ve ilgili oldukları aktiflerin de amaçları için kullanılmaları ya da satılmaları

oldukça uzun bir sürenin geçmesini gerektiriyorsa bu yolu tercih ederler. Borçlanma maliyetleri, üzerlerine bir aktifleştirme oranının uygulanmasıyla aktifleştirilirler.

9. Borçlanma maliyetleri genellikle şu durumlarda aktifleştirilmeye başlanır :

- (a) Varlıklarla ilgili giderler tahakkuk ettiğinde;
- (b) Varlıkların amaçları için kullanımı ya da satışını hazırlayan faaliyetler başladığında, ya da şirketteki yatırımlar için, yatırımcının planladığı temel faaliyetleri başlatacak olan hazırlık faaliyetleri yürürlüğe girdiğinde; veya
- (c) Borçlanma maliyetleri tahakkuk ettiğinde

10. Borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine genellikle şu durumlarda son verilir :

- (a) Mal varlığı, fabrika ve teçhizat için,aktife kullanıma hazır hale getirildiğinde;
- (b) Şirketlerdeki yatırımlar için, yatırımcı faaliyetlerine başladığında,
- (c) Satılabilir koşullara getirilmesi önemli bu zaman süresi gerektiren yatırımlar, gayri menkuller ve diğer uzun vadeli geliştirme projeleri için, bu aktifler amaçlanan kullanımları ya da satışları için hazır hale getirildiklerinde

11. Rutin bir biçimde imal edilen ya da sürekli fakat belirli aralıklarla büyük miktarlarda üretilen stoklar için katlanılan borçlanma maliyetleri aktifleştirilmez.

12. Bir varlığın inşası parçalar halinde bitirilebiliyorsa ve her parça, diğer parçaların inşası devam ederken kullanıma sokulabiliyorsa; tamamlanan her parçayla ilgili borçlanmanın maliyetinin aktifleştirilmesine son verilir. Eğer aktifin herhangi bir parçası bu şekilde kullanıma sokulamayıp, tamamının bitmesi bekleniyorsa, bu durumda bütün inşaat bitirilene kadar borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine devam edilir.

13. Eğer bir varlığı geliştirme çalışmaları kesintiye uğramışsa, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine de, bu geliştirme çalışmaları tekrar başlayana kadar ara verilir.

14. Varlığın toplam aktifleştirilmiş maliyeti, net cari değerini ya da paraya çevrilebilir değerini aşsa bile normal olarak borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine devam edilir. Bu durumda "Uluslararası Muhasebe Standardı 2 Tarihi Maliyet Sistemi İçerisinde Stokların Değerlemesi ve Sunumu", "Uluslararası Muhasebe Standardı 3; Konsolide Finansal Tablolar", "Uluslararası Muhasebe Standardı 16; Emlak, Fabrika ve Teçhizat Muhasebesi" standartlarına uygun olarak bir düzeltme yapılır.

Miktarın ve Oranın Belirlenmesi

15. Aktifleştirilecek borçlarma maliyetinin tutarı prensip olarak eğer aktif alınmamış olsaydı kaçınılmış olacak, ancak aktif alındığı için işletmece katlanılan toplam borçlarma maliyetinin bir parçasıdır. Aktifleştirilecek miktar, varlık için yapılan harcamaya uygulanan bir aktifleştirme oranıyla hesaplanır. Uygulamada bu aktifleştirme oranı genellikle toplam borçlarma maliyetinin, dönem içerisinde ödenmemiş borçlarla karşılaştırılması suretiyle belirlenir. Bununla birlikte belirli bir varlığın edinimi, inşası ya da üretimiyle ilgili harcamalara ilişkin yeni borçlanmalar için de yeni bir oran kullanılır. Şirketin elde edebileceği borçlar için piyasa oranının kullanımının genellikle uygun olmayacağı düşünülmüştür. Çünkü bu oran, aktifin alınmaması halinde kaçınılabilecek, toplam borçlarma maliyetlerinin bir parçasını temsil etmeyebilir.

16. Bazen belirli projeler için sağlanan finansal düzenlemeler, bütün yükümlülük üzerinden ve sözleşme tarihinden itibaren borçlarma maliyetlerine katılmaya gerektirebilir. Böyle durumlarda sağlanan fonlar geçici olarak esas amacın dışındaki yerlere yatırılır. Bu yatırımcıların faiz getiren yerler olması tercih edilir. Bu durumda aktifleştirme oranının belirlenmesi sözkonusu olduğunda yatırım getirisiyle ilgili bir borçlarma maliyetinin birbirini götürmesi uygun bir yaklaşım olur.

17. İşletmeler grubunda aktifleştirme oranının belirleneceği borçların tanınmasında çeşitli sorunlarla karşılaşılabilir. Bu tür sorunlar, farklı ülkelerden çeşitli faiz oranlarıyla ve değişik esaslara göre borçlanmanın karmaşıklığından kaynaklanır. İşletme topluluklarının yüksek enflasyonun ya da döviz kurlarının çok dalgalandığı ekonomilerde faaliyet göstermesi, alınacak borçların yabancı para cinsinden olması da diğer sorun kaynaklarıdır. Bu nedenle bazı durumlarda ana şirketle ona bağlı yavru şirketlerin bütün borçlarını bir arada düşünmek; bazı durumlarda da her yabancı bağlı şirketin kendi borçlarına ortalama bir oran uygulaması daha uygun olabilir. Aktifleştirme oranının seçimi, borç alınmasaydı kaçınılmış olacak olan maliyetin makul bir ölçüsünü belirlemesine dayandırılmalıdır.

Aktifleştirmenin Sınırı

18. Bir muhasebe dönemi içinde aktifleştirilecek borçlarma maliyetlerinin toplam tutarı, işletmenin o muhasebe dönemi içinde katlandığı toplam borçlarma maliyetini aşmamalıdır. Konsolide finansal tablolarla bu sınır, konsolide borçlarma maliyetleri tutarındadır.

Gelir Vergisi Üzerine Etkiler

19. Borçlarma maliyetlerinin vergi amaçlı muhasebeleştirilmesiyle finansal raporlara uygun muhasebeleştirilmesi arasındaki farkın gelir vergisi giderine etkisi, "Uluslararası Muhasebe Standardı 12: Gelir Vergisininin Muhasebeleştirilmesi"ne uygun olarak ele alınır.

Açıklama

20. Borçlarma maliyetlerinin aktifleştirme politikasını benimsemiş şirketlerin finansal tablolarında, dönem içinde aktifleştirdikleri borçlarma maliyetlerinin tutarını açıklamaları uygundur.

ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTI 23
BORÇLANMA MALİYETLERİNİN AKTİFLEŞTİRİLMESİ

Bu bildirinin 21-30. paragrafları Uluslararası Muhasebe Standartı 23'e aittir. Standart, bildirinin 1-20. paragrafları ve Uluslararası Muhasebe Standartları Önsözü ile birlikte okunmalıdır*.

21. Nihai kullanımları ya da satışları için hazırlanmaları önemli bir zaman süresinin geçişini gerektiren varlıkları için harcamalara ve borçlanma maliyetlerine katlanan işletmeler, bu varlıklarıyla ilgili katlandıkları borçların aktifleştirilmesi ya da aktifleştirilmemesi konusunda bir politika benimsemek zorundadırlar. Bu benimsenen politika, "Uluslararası Muhasebe Standardı 8: Olağanüstü ve Önceki Dönem Kalemleri ve Muhasebe Politikasındaki Değişiklikler"le uyumlu olarak sürekli bir biçimde uygulanmalıdır. Standardın 22-29. paragrafları, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi politikasının benimsenmesi halinde, bu politikanın nasıl uygulanacağına ilişkindir.

Borçlanma Maliyetlerinin Aktifleştirilmesi

22. Borçlanma maliyetleri, kullanımları ya da satışları için hayli önemli bir zaman süresinin geçmesini gerektiren varlıkların satınalmaları, üretimleri ya da inşaatları için gerekli harcamalara bir aktifleştirme oranının uygulanması suretiyle, bu varlığın maliyetinin bir parçası olarak aktifleştirilmelidir.

23. Aktifleştirme oranı, dönem içerisinde katlanılan borçlanma maliyetlerinin o dönem içerisinde ödenmemiş borçlara olan oranına göre tespit edilir. Belirli bir varlığın satınalmayı, üretimi veya inşaatı maliyetine ilişkin yeni borçlanmalar sözkonusu olduğunda, bu aktifleştirme oranı, bu borçlanmayla ilgili olarak katlanılan fiili borçlanma maliyetine dayandırılabilir.

24. Yatırımların dışında kalan varlıklar için katlanılan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi şu durumlarda başlar :

- Varlıklarla ilgili harcamalara katlanılmaya başlandığında,
- Varlığı nihai kullanımı veya satışı için gerekli hazırlama çalışmalarını başladığında,
- Borçlanma maliyetlerine katlanıldığında.

*Uluslararası Muhasebe Standartları, önemsiz kalemlere uygulanmaz. (Bakınız, Önsöz Paragraf 12).

Yatırımlarla ilgili borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine yukarıdaki (a) ve (c) koşulları gerçekleştiğinde veya yatırımcının planladığı temel faaliyetlerine başlaması için gerekli hazırlıkları yürürlüğe koyduğunda başlamalıdır.

25. Borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine varlığın nihai amacıyla kullanımına ya da satışına hazır olduğunda veya yatırımlar söz konusuysa yatırımcının planladığı temel faaliyetler başladığında son verilir. Aktifleştirmeye, etkin gelişimin kesintiye uğradığı tevsi dönemlerinde de geçici olarak ara verilmelidir.

26. İnşaatın parçalar halinde bitirilebildiği ve inşaatın tamamı devam ettiği halde her parçanın kendi başına kullanılabilirdiği durumlarda, her parça bitirildiğinde borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilmelidir.

27. Bir dönemde aktifleştirilen borçlanma maliyetleri tutarı, işletmenin o dönemde katlandığı borçlanma maliyetlerinin toplam tutarını aşmamalıdır. Konsolide finansal tablolarda bu sınır, konsolide borçlanma maliyetlerinin toplam tutarıdır.

Açıklama

28. Finansal tablolarda, muhasebe dönemi zarfında aktifleştirilen borçlanma maliyetlerinin tutarı hakkında bir açıklamaya yer verilmelidir.

29. Bu standarda uyum sağlamak amacıyla muhasebe politikasında yapılacak değişiklik cari dönemde ve gelecek dönemlerde katlanılacak borçlanma maliyetlerine uygulanmalıdır. Bu değişiklik "Uluslararası Muhasebe Standardı 8; Olağanüstü ve Önceki Dönem Kalemleri ve Muhasebe Politikasındaki Değişiklikler" in koşullarına uygun açıklanmalıdır.

Geçerlilik Tarihi

Bu Uluslararası Muhasebe Standardı 1 Ocak 1986'dan itibaren başlayan dönemleri kapsayan finansal tablolara uygulanır.